

Ahirette Cennet ve Cehennem dışında bir yer var mıdır?

Merak rumuzlu okuyucumuz: “Deliler için Cennet ve Cehennem dışında Arasât denilen bir yer olacak mı?”

Arasât, mahşer gününde toplanılan yer; yani kıyâmet gününde dirilişten hemen sonra toplanılan haşir ve neşir meydânıdır. Tüm insanlar ve tüm cinler Arasât Meydânında Allah'ın emriyle ve izniyle toplanacaklar. Akıllısıyla, delisiyle, kâfiriyle, Müslümanıya, zâlimiyle, mazlûmuyla. Büyük Muhâsebenin yapılacağı, Mahkeme-i Kübrâ'nın kurulacağı, haşir ve neşir için hazırlanan büyük meydan. Dünyâdan, zâlim izzetinde, mazlûm zilletinde kalarak göçüp gidiyor çoğu zaman. Zâlimin zillet içinde, mazlûmun da izzet içinde haşredilip neşredileceği, muhâkeme göreceği, hesap sorulacağı ve adâlet-i mutlakanın tahakkuk edeceği bir gün gelecek, bir meydan Allah'ın emriyle ve irâdesiyle açılacak.¹

A'râf ise, lûgatte yüksekliklerin zirvesi, tepelerin, burçların ve sûrların yüksek kısımları demektir. Konumuzla ilgili olarak A'râf, Cennet ile Cehennem arasında bulunan yüksek kısımların, burçların, tepelerin ve sûrların yüksek yerleridir. Bu mânâ ile “A'râf”, Kur'ân'da A'râf Sûresinde geçen bir tâbirdir. Bu sûrede “a'râf” hakkında bilgi verildiğinden sûreye de ad olmuştur. Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: “İki taraf (Cennet ile Cehennem) arasında bir perde vardır; (burada) A'râf üzerinde her iki tarafı da sîmâlarından tanıyan adamlar vardır. Cennetliklere: “Size selâm olsun!” derler. Bunlar henüz Cennet'e girmeyen ve fakat orayı uman kimselerdir. Gözleri Cehennemlikler üzerine çevrilince de: “Rabbimiz! Bizi zâlimlerle berâber bulundurma!” derler. A'râf ehli, sîmâlarından tanıdıkları (Cehennem'deki) bir takım adamlara derler ki: “Ne çokluğunuz ve ne de taslamakta olduğunuz büyüklük size hiçbir fayda sağlamadı. Allah'ın kendilerine hiçbir fayda erdirmeyeceğine dâir yemin ettiğiniz kimseler bunlar mı?” (Sonra Cennet ehline dönerek): “Girin Cennet'e! Artık size ne korku, ne de hüzn yoktur!” (derler.)”²

A'râf ehli kimlerdir? A'râf'ta hangi vasıftaki insanlar bulunacaklardır? Ve A'râf'ta ne kadar kalınacaktır?

İyi ameli olanlar Cennet'e, kötü ameli olanlar da Cehennem'e girmiş olduklarına

göre, A'râf ehlinin kimler olduklarını tahmin etmek sanırım daha kolaydır; A'râf ehli, ortada olanlardır.

Amel bakımından ortada nasıl olunur?

Hiçbir peygamberin tebliğini duymamış olarak ölenler bu gruba girebileceği gibi; küçük iken ölen müşrik ve kâfir çocuklarının da bu grupta oldukları söylenmiştir. İyi ve kötü amelleri eşit olan mü'minler de a'râf ehliendir. Dünyada hiç teklifle muhatap olmamış sırf mecnun ve delilerin de A'râf ehlienden olduğu görüşleri mevcuttur. Yani kalbinde Allah'a îman ve mârifet bulunmayan, ama inkâr da etmemiş olanlar; ibâdeti olmadığı gibi, isyanı da bulunmayanlar; sevapları da, günahları da olmayan veya eşit olanların A'râf ehlienden oldukları tahmin edilmektedir. Yine de "A'râf" tâbirini müteşâbih kabul etmek ve doğrusunu ve hakîkatını Allah'ın ilmine ve takdirine bırakmak daha doğru olacaktır. Çünkü A'râf ehlinin kimler olacağı hususunda net bir nass bulunmamaktadır. Yukarıda zikrettiğimiz âyetlerde de A'râf ehlinin kimler olacağı açıklanmamıştır. Sâdece A'râf'ın mevcûdiyeti kesindir ve Cennet'le Cehennem arasında bir mevki olduğu da şüphe götürmez.

Ancak A'râf ehlinin, böyle amel bakımından ortada bulunanlardan müteşekkil olduğunu kabul eden âlimler de, burada Arâf ehlinin fazla kalmayacağını söylerler. İmam-ı Gazâlî'ye göre A'râf ehli, ehl-i necâttır; Cehennem azabından kurtulmuşlardır; bu kimseler bir müddet burada tutulacaklar, nihâyet Cenâb-ı Hak inşaallah onları da Cennet'ine alacaktır. Çünkü kıyâmet gününde Cennet ile Cehennem'den başka bir makam yoktur.³

Âyet ve hadislerde, ehl-i Cehennem'in bir kısmının da günahları kadar yandıktan sonra Cehennem'den çıkarılacağı ve Cennet'e girecekleri müjdelenmiştir. Meselâ Buhârî ve Müslim'in zikrettiği bir İbn-i Mes'ud (ra) hadîsinde Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm) Cehennemden çıkıp da Cennet'e gireceklerin en sonuncusunun ahvâlini beyan eder. Bu adam emekleyerek Cehennem'den çıkar. Azîz ve Celîl olan Allah, bu kimseye: "Git Cennet'e gir!" buyurur. Adam Cennet'e varır, ama Cennet'i dolu olarak görür. Bunun üzerine: "Yâ Rabbi! Cennet'i dolu olarak gördüm!" der. Cenâb-ı Hak: "Cennet'e gir! Sana dünyanın on mislisi kadar Cennet vardır!" der. O kul şaşırır, hayretinden: "Yâ Rabbi! Sen âlemlerin Melik'i olduğun halde bana gülüyor musun? Benimle alay mı ediyorsun?" der."

İbn-i Mes'ud der ki: "And olsun ki ben Allah Resûlünün (asm) bunu anlattıktan sonra azı dişleri görününceye kadar güldüğünü gördüm. Şöyle diyordu: 'İşte bu, Cennet ehlinin makamca en düşük olanıdır!'"⁴

Cehennemden en son çıkan birisine, dünyanın on katı büyüklüğünde bir Cennet verileceği müjdelendiğine göre; hiç Cehennem'e girmemiş ve Allah'ın gazabına uğramamış A'râf ehli daha evlâ olarak, inşaallah ehl-i Cennettirler.

Dolayısıyla deliller de nihâyet, Allah'ın lütfuyla ve izniyle Cennet'e girerler.

Dipnot:

1- Sözlür, 54;

2- A'râf Sûresi, 7/46-49;

3- İhyâ, 4/57; 4- R.Sâlihîn, 1881